

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**
Allmänna avdelningen
Enhet 15

DOM
2013-05-08
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
3784-13

SÖKANDE

Aktiebolaget Ecenea, 556794-9895
Skogsövägen 50
133 33 Saltsjöbaden

MOTPART

Riksgälden
103 74 Stockholm

SAKEN

Överprövning enligt lagen om offentlig upphandling

KONKURRENSVERKET

2013-05-13

Avd

Dnr

KSnr

Aktbil

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår Aktiebolaget Eceneas ansökan om överprövning.

Dok.Id 345056

Postadress

115 76 Stockholm

Besöksadress

Tegeluddsvägen 1

Telefon

08-561 680 00

E-post:

förvaltningsrattenistockholm@dom.se

Telefax

08-561 680 01

Expeditions tid

måndag – fredag

09:00-15:00

YRKANDEN M.M.

Riksgälden genomför en offentlig upphandling av ramavtal för Upphandlingskonsulter (dnr 2012/2050). Upphandlingen genomförs som ett förenklat förfarande enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU. Av tilldelningsbeslut den 8 februari 2013 framgår att annan anbudsgivare än Aktiebolaget Ecenea (Ecenea) tilldelats kontraktet.

Ecenea ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar i första hand att upphandlingen ska rättas på sätt att utvärderingen ska göras om och att Eceneas anbud tas upp till prövning. I andra hand yrkar Ecenea att kraven i förfrågningsunderlaget är oproportionerliga och att upphandlingen därför ska göras om.

Riksgälden anser att ansökan om överprövning ska avslås.

Ecenea anför i huvudsak följande. I Jonas Elmqvists CV framgår att han under 2007-2010 arbetat som upphandlare på Luftfartsverket. Att en person som är anställd som upphandlare på en upphandlande myndighet arbetar med offentlig upphandling med tillämpning av LOU torde vara uppenbart. LOU används ofta som samlingsbegrepp för lag (2007:1092) om offentlig upphandling, lag (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster samt lag (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet. Dessa lagar är jämförbara och en person som arbetat med den ena lagen kan utan större problem arbeta med de andra. Erfarenhet av LUF och LUFSS måste anses vara likvärdigt. En alltför snäv tolkning av begreppet "LOU" är att anse som oproportionerligt och konkurrenshämmande. I Hans Löthmans CV framgår att han har arbetat som upphandlingskonsult åt Ecenea sedan 2011. Han har utfört uppdrag åt externa uppdragsgivare under 2011-2013. Det framgår inte att kravet på två års erfarenhet mot externa konsulter ska vara uppfyllt vid sista anbudsdag. Kravet hänvisar till utförande av

”uppdraget” vilket innebär att kravet är ett s.k. särskilt kontraktsvillkor som ska vara uppfyllt när uppdraget utförs, dvs. tidigast vid kontraktstart. Strax efter den 6 februari 2013 kontrakterade Ecenea Hans Löthman för uppdrag mot externa kunder, även om han under en övergångsperiod färdigställde pågående upphandlingsprojekt hos sin tidigare arbetsgivare. Vid utförande av uppdraget kommer Hans Löthman att ha minst två års erfarenhet av arbete mot externa uppdragsgivare, vilket intygas i anbudet. Ecenea tecknade ett anställningsavtal med Alexandra Anastasiou den 24 januari 2013, dvs. fyra dagar innan anbudstidens utgång. Hon är därmed knuten till Ecenea även om det av hennes CV framgår att hon alltjämt under sin uppsägningstid i huvudsak kvarstår som anställd på sin tidigare arbetsplats Husbyggnadsvaror HBV Förening (HBV). Alexandra Anastasiou finns dock tillgänglig för utförande av uppdrag åt Ecenea omedelbart efter överenskommelse mellan Ecenea och HBV. Även avseende Alexandra Anastasiou måste kravet avse huruvida hon är tillgänglig för Ecenea vid utförande av ”uppdraget”. Vid osäkerhet kring Alexandra Anastasiou anställning hade Riksgälden kunnat ringa henne och verifiera att hon tagit anställning hos Ecenea.

Kraven i förfrågningsunderlaget är vidare oproportionerliga och strider mot LOU. I punkt 3.1 i förfrågningsunderlaget anges att de upphandlingar som i huvudsak kan komma att bli aktuella är fyra stycken med en total arbetsinsats om 150-190 timmar, dvs. ca en månads arbete för en konsult. Under de senaste åren har Riksgälden gjort två annonserade upphandlingar per år, arbetsinsatsen är därför mycket ringa. Trots detta ska anbudsgivare, enligt punkt 5.1.7 i förfrågningsunderlaget, tillhandahålla minst tre konsulter. Anbudsgivare ska således tillhandahålla en arbetskaperkapacitet på minst 5 000 timmar under ett år trots att behovet enligt Riksgälden och bevisad upphandlingsvolym bara rör sig om drygt 150 timmar. Att kräva en kapacitet som överstiger det faktiska behovet med 3 500 procent är oproportionerligt. Enbart tre anbudsgivare har kommit in med anbud och

två av anbuden klarar kraven. Detta i sig bevisar att kraven är oproportionerligt högt ställda i förhållande till det mycket ringa behov som en så pass liten myndighet som Riksgälden har. Ecenea genomför årligen ett hundratal offentliga upphandlingar åt Sveriges största upphandlande myndigheter och inte hos någon av dessa finns ett krav på att tillhandahålla tre konsulter. Riksgälden vill uppnå leveranssäkerhet i och med det höga kravet på kapacitet. Det kan klaras av genom att ha höga viten om konsulten inte visar sig vara tillgänglig. Ett annat alternativ är att teckna ramavtal med fler än en konsultfirma. Vidare är kraven på konsulterna oproportionerliga. Enligt punkt 5.2.1.2 i förfrågningsunderlaget ska varje konsult ha minst fem års erfarenhet av offentlig upphandling. Att en, högst två, konsulter ska ha så pass lång erfarenhet kan vara rimligt. De upphandlingar som är aktuella att utföra för den kontrakterade upphandlingskonsulten är av standardiserad typ och mycket enkla, två-tre års erfarenhet räcker. Kravet i punkt 5.2.1.3 i förfrågningsunderlaget, att varje konsult under minst två av de senaste fem åren ska ha arbetat mot externa uppdragsgivare, medför att nystartade företag som varit verksamma i mindre än två år per automatik diskvalificeras i upphandlingen. Riksgälden har inte bevisat varför en upphandlare som upphandlat resebyråtjänster inom ramen för sin tidigare anställning hos en myndighet skulle vara mindre lämpad än en upphandlingskonsult som genomfört motsvarande upphandling i konsultrollen. Att anbudsgivare som inte uppfyller kraven har möjlighet att anlita underleverantör tyder på bristande förståelse för hur få upphandlingskonsulter det finns på marknaden. Att på en begränsad marknad ställa oproportionerliga krav som kraftigt begränsar vilka anbudsgivare som kan komma ifråga är i strid med LOU.

Riksgälden anför i huvudsak följande. Jonas Elmqvists CV visar att han har erfarenhet av offentlig upphandling med tillämpning av LOU från 2011. För åren 2007-2010 visar inte hans CV vilket arbete som utförts. Det går

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

inte att utläsa om arbetet har inneburit erfarenhet av offentlig upphandling med tillämpning av LOU. Det är inte uppenbart att en anställning på Luftfartsverket innebär erfarenhet av upphandling enligt LOU, upphandling på denna myndighet kan även innebära upphandling enligt LUF. LOU är definierat i det aktuella förfrågningsunderlaget och det anges tydligt att lag (2007:1091) om offentlig upphandling förkortas LOU i förfrågningsunderlaget. Hade fler lagar än LOU avsetts i förfrågningsunderlaget hade detta tydligt angivits. Hans Löthmans CV visar inte någon erfarenhet av arbete som konsult mot externa uppdragsgivare. Då sista anbudsdag var den 28 januari 2013 skulle han, för att kravet på extern erfarenhet ska vara uppfyllt, ha varit anställd som konsult hos Ecenea sedan den 29 januari 2011. Hans Löthmans CV talar för att han under 2011 har arbetat för SL under en längre period än till den 28 januari 2013, och hans CV visar inte att han har den erfarenhet av arbete som konsult mot externa uppdragsgivare som krävs. I förfrågningsunderlaget finns inga särskilda kontraktsvillkor upptagna. Det krav som ställs på tjänsten är således i form av kvalificeringskrav som ska vara uppfyllt när anbudet lämnas. Varken av anbud eller CV framgår att Alexandra Anastasiou är anställd hos Ecenea. Enligt hennes CV är hon anställd hos HBV. Varken det anställningsavtal eller den överenskommelse mellan Ecenea och HBV som det hänvisas till i överprövningen fanns med i anbudet som lämnades. I anbudet har Ecenea vidare angett att det inte är aktuellt att återropa någon underleverantör. Ecenea anger att man i sitt anbud intygat att Alexandra Anastasiou är tillgänglig vid kontraktstart. I inlämnat anbud finns inte något sådant intygande. Riksgälden kan och får inte ringa och kontrollera om Alexandra Anastasiou är anställd hos Ecenea.

Syftet med att anbudsgivaren ska tillhandahålla minst tre konsulter är för att säkerställa att Riksgälden vid avropstillfället kan erhålla den kompetens som enligt avtalet ska tillhandahållas. Då anbudsgivaren inte kan garanteras någon volym antas att Ecenea inte kan ha en konsult avsatt för

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

Riksgälden under hela avtalsperioden. Ecenea anger att antalet uppdrag inte är alltför omfattande. Det är dock endast exempel som anges och det kan tillkomma eller falla ifrån upphandlingar i förhållande till det som anges i förfrågningsunderlaget. Eceneas påstående om att Riksgälden kräver en kapacitet som överskrider behovet med 3 500 procent förutsätter att hela upphandlingsbehovet är känt samt att Riksgälden skulle ha tillgång till tre konsulter på heltid, vilket inte är fallet. Ecenea anger i sin ansökan att anbudsgivarna kommer att genomföra många uppdrag för andra uppdragsgivare under den tid som de förbinder sig att leverera till Riksgälden. För att tillse att en konsult med efterfrågad kompetens ska kunna finnas tillgänglig två veckor efter avrop krävs det således att flera konsulter anges. Kravet är proportionerligt och i enlighet med LOU. Riksgälden är en liten organisation med egna begränsade resurser inom upphandlingsområdet. Det är därför viktigt att resurser vid behov kan ställas till förfogande inom två veckor, att det finns en stabilitet i offererade resurser och att anbudsgivaren arbetar på ett sätt som säkerställer att alla upphandlingar som genomförs präglas av enhetlighet. Det ska också beaktas att flera upphandlingar kan komma att pågå samtidigt. Leverantörer som inte på egen hand uppfyller kravet har möjlighet att anlita underleverantörer. Upphandlande myndighet har betydande utrymme för bedömningar i fråga om vilka krav och kriterier den vill ange i förfrågningsunderlaget som grund för sitt beslut att tilldela kontrakt. Förutsättningen är att kraven har anknytning till upphandlingsföremålet och att de inte är diskriminerande (jfr Kammarrätten i Jönköpings dom den 19 oktober 2010, mål nr 1932-10). Kravet på fem års erfarenhet av LOU och två års extern erfarenhet syftar till att utröna leverantörens yrkeskunnande, vilket regleras i 11 kap. 13 § LOU. Det är av vikt för Riksgälden att vår avtalspart har denna erfarenhet, dvs. detta yrkeskunnande. Uppdraget kommer att innehålla olika moment och Riksgälden kommer i olika utsträckning besitta sakkompetens avseende upphandlingsföremålet och bistå konsulten i olika grad vid framtagande av

t.ex. kravspecifikation. Inom vissa upphandlingsområden är sakkompetensen begränsad och inom dessa områden får konsulten ta ett större ansvar för och även ge ett utökat stöd i kravställningsarbetet. Konsultens sakkompetens är således nödvändig för att Riksgälden ska kunna genomföra korrekta och effektiva upphandlingar samt minimera behovet av att anlita ytterligare konsulter. Riksgälden har inte begränsat detta krav till att endast avse en viss typ av upphandling utan all erfarenhet av LOU inkluderas. Det är av synnerlig vikt att konsulten besitter erfarenhet och kompetens inom offentlig upphandling. Kravet på fem års erfarenhet är inte oproportionerligt i förhållande till att konsulten ska tillhandahålla kunskap inom området både avseende upphandlingsförfaranden, kravställande och utvärderingsmodeller m.m. Det är även av vikt för Riksgälden att den konsult som erbjuds har erfarenhet av att arbeta som konsult gentemot en organisation. Yrkeskunnande för en upphandlingskonsult omfattar både sakkunskap inom upphandling och konsultkompetens. Med konsultkompetens menas vana att verka i rollen som leverantör, vana att förstå och uppfylla kundbehov och krav samt vana att snabbt kunna sätta sig in i kundens rutiner och regelverk. Det är inte oproportionerligt att ställa krav på två års erfarenhet av konsultarbete. Kravet är inte heller diskvalificerande för nystartade företag då detta är ett krav på tjänsten och inte på leverantören. Ett nystartat företag kan anställa personal med denna erfarenhet.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

De grundläggande principer som ska efterlevas vid all offentlig upphandling är principerna om icke-diskriminering, likabehandling, transparens (öppenhet och förutsebarhet), proportionalitet och ömsesidigt erkännande. Prövningen i förvaltningsrätten utgör en kontroll av om det på grundval av vad sökanden har anfört i målet finns anledning att vidta sådana åtgärder som anges i 16 kap. 6 § LOU. Det ankommer inte på

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

förvaltningsrätten att genomföra en ny utvärdering eller i övrigt pröva lämpligheten av den upphandlande myndighetens beslut. För att ett ingripande ska bli aktuellt krävs vidare att sökanden kan visa att han lidit, eller kan komma att lida, skada på grund av att den upphandlande enheten brutit mot LOU.

Den upphandlande myndigheten får inte göra prövningen mot andra kriterier än de som funnits i underlaget för upphandlingen och har därför en skyldighet att från utvärderingen utesluta leverantörer vars anbud inte uppfyller ett eller flera s.k. ska-krav. Det står en upphandlande myndighet fritt att själv bestämma hur förfrågningsunderlaget i en upphandling ska utformas och myndigheten väljer själv vad som ska tillmätas betydelse, så länge det sker inom ramen för offentliga upphandlingars grundläggande principer. Detta grundar sig i att det är den upphandlande myndigheten som faktiskt ska köpa de varor eller tjänster som är föremål för upphandlingen.

Uppfyller Ecenea ska-kraven?

Ecenea gör gällande att de av bolaget åberopade upphandlingskonsulterna uppfyller de krav som framställs i förfrågningsunderlaget beträffande fem års erfarenhet av LOU, två års erfarenhet av arbete som extern konsult och tillhandahållande av minst tre konsulter.

Av Jonas Elmqvists CV framgår att han under 2007-2010 har arbetat som upphandlare av byggentreprenader samt byggrelaterade tjänster hos Luftfartsverket. Med hänsyn till de omfattande likheterna mellan LOU och LUF anser förvaltningsrätten att Ecenea har visat att Jonas Elmqvist uppfyller kravet avseende fem års erfarenhet av arbete med LOU.

Det finns inte något uttalat krav i LOU, och det följer inte heller av de EU-rättsliga principerna, att alla ska-krav avseende den upphandlade tjänsten ska vara uppfyllda då anbudet ges in i ett upphandlingsförfarande (jfr Kammarrätten i Göteborgs dom den 18 september 2008, mål nr 2883-08). Om inget särskilt anges i förfrågningsunderlaget är dock huvudregeln att ska-kraven ska vara uppfyllda vid tiden för anbudsingivandet, under förutsättning att det inte kan anses oproportionerligt att kräva kravuppfyllelse vid denna tidpunkt (jfr Kammarrätten i Göteborgs dom den 5 april 2012, mål nr 26-12). Såsom upphandlingen, dvs. "uppdraget" i punkt 3.1, prövningsförfarandet i punkt 3.4 och kvalificeringskraven i punkt 5 är beskrivna samt hur ska-kraven i punkterna 5.1.7, 5.2.1 respektive 5.2.1.3 i förfrågningsunderlaget formulerats kan det enligt förvaltningsrättens mening inte tolkas på annat sätt än att kraven måste vara uppfyllda vid anbudslämmandet. Förvaltningsrätten anser därmed att Riksgälden inte brutit mot LOU eller dess principer genom att förkasta Eceneas anbud då bolaget, vid tiden för anbudslämmandet, inte visat att Hans Löthman hade två års erfarenhet av arbete som extern konsult och att Alexandra Anastasiou var anställd av Ecenea.

Oproportionerliga krav?

Av EU-domstolens praxis följer att bedömningen av om proportionalitetsprincipen åsidosatts ska utföras som en "strukturerad avvägning" mellan motstående intressen i tre steg. Till en början bedöms om åtgärden i fråga är lämplig och effektiv för att åstadkomma det uppgivna syftet. Därefter bedöms om åtgärden är nödvändig för att uppnå det eftersträvade syftet, såtillvida att det inte finns något mindre ingripande alternativ. Slutligen bedöms huruvida den negativa effekten som åtgärden medför, på det intresse eller den rättighet som åtgärden inskränker, är oproportionerlig eller överdriven jämfört med det eftersträvade syftet. Det är den

upphandlande myndigheten som ska visa att åtgärden, i detta fall kvalificeringskraven, är nödvändig för att uppnå det eftersträvade syftet.

De syften som Riksgälden angett med det uppställda kravet om tre konsulter är att vid avropstillfället kunna säkerställa att Riksgälden kan erhålla den kompetens som enligt avtalet ska tillhandahållas, att en konsult med efterfrågad kompetens ska kunna finnas tillgänglig två veckor efter avrop, att Riksgälden har begränsade egna resurser inom upphandlingsområdet varför det är viktigt att det finns en stabilitet i offererade resurser och att anbudsgivaren arbetar på ett sätt som säkerställer att alla upphandlingar som genomförs präglas av enhetlighet. Riksgälden anger också att flera upphandlingar kan komma att pågå samtidigt, att hela upphandlingsbehovet inte är känt och att kravet inte syftar till att Riksgälden ska ha tillgång till tre konsulter på heltid.

Förvaltningsrätten finner vid en sammantagen bedömning att kravet om tre konsulter inte kan anses oproportionerligt eller överdrivet jämfört med de eftersträvade syftena och att något mindre ingripande alternativ därmed inte kan anses föreligga. Det uppställda kravet får vidare begränsade negativa effekter på leverantörers möjlighet att lämna anbud eftersom förfrågningsunderlaget uttryckligen medger att leverantörer kan kontraktera underleverantörer. De invändningar Ecenea anfört i denna del medför således inte att kravet är oproportionerligt.

De syften Riksgälden angett med det uppställda kravet om fem års erfarenhet av arbete med offentlig upphandling är att konsulten ska tillhandahålla kunskap inom bl.a. upphandlingsförfaranden, kravställande och utvärderingsmodeller. Vidare har Riksgälden begränsad sakkompetens inom vissa upphandlingsområden och konsulten behöver således kunna ta ett större ansvar. Konsultens sakkompetens är nödvändig för att Riksgälden ska kunna genomföra korrekta och effektiva upphandlingar samt minimera

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

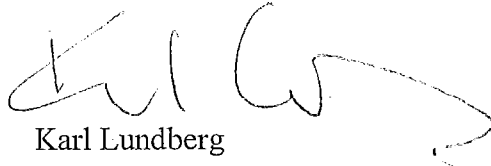
behovet av att anlita ytterligare konsulter. Kravet är inte begränsat till att endast avse en viss typ av upphandling utan all erfarenhet av LOU inkluderas. De syften Riksgälden angett med det uppställda kravet på två års erfarenhet av arbete som extern konsult är att yrkeskunnande för en upphandlingskonsult omfattar både sakkunskap inom upphandling och konsultkompetens, dvs. vana att verka i rollen som leverantör, vana att förstå och uppfylla kundbehov och krav samt vana att snabbt kunna sätta sig in i kundens rutiner och regelverk. Kravet är inte diskriminerande för nystartade företag då ett nystartat företag kan anställa personal med denna erfarenhet. Sammantaget syftar kravet på fem års erfarenhet av LOU och två års extern erfarenhet till att utvärdera leverantörens yrkeskunnande.

Med hänsyn till arten av den tjänst som upphandlas, att de upphandlingar som är aktuella endast är exemplifieringar och att Riksgälden har begränsad sakkunskap inom vissa upphandlingsområden finner förvaltningsrätten det visat att de uppställda kraven avseende fem respektive två års erfarenhet varit nödvändiga för att Riksgälden ska kunna förvissa sig om att leverantören besitter tillräcklig kompetens att kunna genomföra korrekta och effektiva upphandlingar. Kraven kan inte anses vara så ingripande för anbudsgivare, jämfört med de eftersträvade syftena, att det funnits skäl för Riksgälden att välja mindre ingripande krav. Det är heller inte visat att kraven på erfarenhet är diskriminerande mot nystartade företag.

Sammanfattningsvis finner förvaltningsrätten att det saknas skäl för ingripande enligt 16 kap. 6 § LOU. Eceneas ansökan om överprövning ska således avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns
i bilaga 1 (DV 3109/1A LOU).

Karl Lundberg

Rådman

Anna Brantberger har handlagt målet.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut var till förvaltningsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,

2. det beslut som överklagas med uppgift
3. om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
4. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
5. den ändring av förvaltningsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
6. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till förvaltningsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska Ni utan dröjsmål anmäla ändringen till kammarrätten.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.